कुष्णन्तस्माद्द्वेवानां यज्ञः” इति शत० ब्रा० ११,२,७, २१,२५, “उलूकषो उल्का” भा० । “अभिचरन्ननुयाजानुमन्त्रणमशन्यम् जहि ह्रादुन्यन्तं जहि उल्कुष्यन्तं जहि” कात्या० ३,५,१४।

उल्ब न० उला दाहेन बणति वण–बा० ड । जरायौ गर्भवेष्टनचर्म्मणि । “यथोल्बेनावृतोगर्भस्तथा तेनेदमावृतम्” गीता । “तस्योत जायमानस्योल्ब आसीद्धिरण्ययः” अथ० ४,२,८, “गर्भो वा एष यद्दीक्षित उल्बं वासः प्रोर्णुते”। “तस्माद्गर्भाः प्रावृता उल्बेन जायन्ते तैत्ति० सं० “उल्बे गर्भवेष्टने तिष्ठति” यजु० ५,३,४,१८, “गर्भोजरायुणावृतः उल्बं जहाति जन्मना” १६,७६,

उल्बण त्रि० उला बणति अच् । १उत्कटे २प्रकाशान्विते ३नतोन्नते च । “त्याजितैः फलमुत्खातैर्भग्नैश्च बहुधा नृपैः । तस्यासीदुल्बणो मार्गः पादपैरिव दन्तिनः” रघुः “प्रववर्ष च तत्रैव सहसा तोयमुल्बणम् भा०व०८६अ० ।

उल्मुक न०उष–दाहे मुक, षस्य लः। १ज्वलदङ्गारे अमरः । २वृष्णिभेदे“उल्मुकोनिशठश्चैव वीरश्चाङ्गावहस्तथा भा०स० ३३अ० ३अग्न्याधानार्थे ज्वलदङ्गारे च । “अन्वाहार्यपचनादुल्मुकमादायोदङ् परेत्य जुहोति”शत०ब्रा०२,६, २,७ “उद्यत एवैष आग्नोध्रीयोऽग्निर्भवत्यथैत एकैकमेवोल्मुकमादाय यथाधिक्यं विपरायन्ति तैरेव तेषामुल्मुकैः प्रघ्नन्तीति” ४,६,८,७ । उल्मुके भवः यत् । उल्मुखसाध्ये त्रि० । “अथ हैक उल्मुक्येन दहन्ति” शत० ब्रा० १२,५,१,१६ ।

उल्लङ्घन न० उद्+लघि–भावे ल्युट् । अतिक्रमे, ऊर्द्धभागगमनादिना अतिक्रमणे (डिङ्गान) । [२उच्चलिते त्रि०।

उल्लल त्रि० उत्+लल–अच् । १बहुरोगयुक्ते हारा० ।

उल्ललित त्रि० उद्+लल–क्त । १उच्चलिते २तरलिते, ३आन्दोलिते च ।

उल्लसन न० उद्+लस–ल्युट् । १उल्लासे हर्षजनकव्यापारे आधारे ल्युट् । संज्ञायां कन् । २रोमाञ्चे हेम० ।

उल्लसित त्रि० उद्+लस–क्त । १स्फुरिते २उद्गते ३हृष्टे च ।

उल्लाघ त्रि० उद्+लाघ–क्त नि० । १रोगनिर्मुक्ते, २दक्षे, ३शुचौ, च । ४मरिचे पु० ।

उल्लाप पु० उद्+लप–घञ् । १काकुवाक्ये, २शोकरोगादिना विकृतस्वरयुक्तवाक्ये ३दुष्टवाक्ये“खलोल्लापाः सोढाः कथमपि तदाराधनपरैः” वारा० । ४ सूचने च ततोऽस्त्यर्थे ठन् । सूचके त्रि० “वाजोल्लापिकधूमाढ्यसङ्घप्राकारतोरणम्” भा० उ०१६२अ० [ख्याने ।

उल्लापन न० उद्+लप–णिच्–ल्युट् । स्तुत्यादिना व्या-

उल्लास पु० उद्–लस–घञ् । १प्रकाशे, २आह्लादे, “निपतन्ति कन्दलवनोल्लासाः पयोविन्दवः” अमरुशत० । “सौहित्यवचनोल्लाससहासप्रतिभादिकृत्” सा० द० । ग्रन्थस्याध्यायस्थानीये ३परिच्छेदे च यथा काव्यप्रकाशे। ४प्रारम्भे च

उल्लासिन् त्रि० उद्+लस–णिनि । १उल्लासयुक्ते प्रभान्विते २आह्लादिनि स्त्रियां ङीप् । “सुमनसामुल्लासिनीमानसे” चन्द्रालोकः ।

उल्लिखित त्रि०उद्+लिख–क्त । १उत्कीर्णे २तनूकृते “त्वष्ट्रेव यन्त्रोल्लिखितो विभाति” रघुः । ३उपरि लिखिते । ४चित्रिते ५कर्त्तव्यतया कृतोल्लेखे पदार्थे च ।

उल्लुञ्चन न०उद्+लुचि–अपनयने ल्युट् ।१उत्कर्त्तने (उपड़ान) २उन्मूलने च“पादकेशांशुककरोल्लुञ्चने च पणान् दश”या०

उल्लुण्ठन न० उद्+लुठि–क्त ना । स्वाभिप्रायापह्नवेन अन्यथाभावप्रकाशने (ठाट्टा) च । उल्लुण्ठाऽप्यत्र स्त्री । “धीराधीरा तु सोल्लुण्ठभाषितैः संवदेदमुम्” यथा “अनलङ्कृतोऽपि सततं हरसि मनोमे यतः प्रसभम् । किं पुनरलङ्कृतस्त्वं सम्प्रति नखरक्षतैस्तस्याः” सा०द० अत्र सपत्नीनखक्षतदर्शनजातेर्ष्यापह्नवेन मनोहर्षजनकत्वोक्तिस्तदभावद्योतनार्था”।

उल्लू त्रि० उद्+लू–क्विप् । उत्पाटके

उल्लेख पु० उद्+लिख–घञ् । इदं कर्त्तव्यमित्यादिना संकल्पितार्थप्रतिपादकशब्दोच्चारणे “संज्ञाशब्दस्येदमेव प्रयोजनम् यत्तयोल्लेखः” ति०त० । अलङ्कारभेदे पु० स च ३६८पृ०उक्तः । २घर्षणे च । “असकृद्घिषितशस्योल्लेखविषमितशिखरेण” काद० । ३उत्कीर्त्तने च

उल्लेखन न०उद्+लिख–ल्युट् । १वमने, २खनने, कर्त्तव्यतया ३संकल्पितार्थकवाक्योच्चारणे “मासपक्षतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्व्वशः । उल्लेखनमकुर्व्वाणो न तस्य फलभाग् भवेत्”ति०त०ब्र०पु०। “संकल्पेन विना राजन् ! यत्किञ्चित् कुरुते नरः । फलं चाल्पाल्पकं तस्य धर्म्मस्यार्द्धक्षयो भवेत्”ति०त०ब्र०पुराणाच्च संकल्पवाक्ये मासादीनामवश्यं कीर्त्तनीयताऽवगम्यते । “मनसा सङ्कल्पयति वाचाऽभिलपतीत्युक्तेरपि अभिलापस्यावश्यकता । अभिलापवाक्ये च मासादिनिमित्तानामिव आत्मसम्बन्धितेन तत्तत्कर्मादिकस्यापि कीर्त्तनं कर्त्तव्यम्” “प्रत्येकं नि-